

Levende takkenrillen

Johan Heirman

Bij de aanleg van mijn tuin in Lierde had ik nogal wat bosgoed aangeplant met de bedoeling er hakhout van te maken. Dat was een manier om op een vrij beperkte oppervlakte, waar slechts plaats was voor enkele hoogstammen, toch een boskarakter mee te geven aan een deel van de tuin. Het zwaardere hout is mooi meegenomen voor de open haard. De fijnere takken zijn niet zo gemakkelijk in de haard te gebruiken. In de tuin opstoken is wel leuk, maar veroorzaakt burenhinder, en het mag eigenlijk niet. Hakselen dan maar? Een oorverdovende en vervelende bezigheid! Ik besloot tenslotte het snoeihout te gebruiken om afsluitingen te maken voor verschillende delen van de tuin. Ik wou het hout niet zomaar op losse richels stapelen, omdat dat het maaien te veel zou hinderen, maar het tussen twee rijen staanders leggen.

Mijn eerste realisatie was een scherm bij de composthoek. Het heeft er maar twee of drie jaar gestaan. Ik had onbehandeld hout gebruikt voor de staanders, en die rotten heel snel weg onderaan, zodat de ril uit elkaar viel (na toch eerst enkele jaren een egel en een winterkoning te hebben gehuisvest). Een tweede scherm maakte ik met meer overleg, precies op de plek waar vroeger een muur van een stalletje had gestaan: verduurzaamde houten palen om de 75 cm in de rij, en een afstand van 50 cm tussen de rijen (ter weerszijden van het fundament van het muurtje). Door het gat voor de palen (zo'n halve meter) te maken met een grondboor bleef de bodem er omheen onaangetroffen en staan de palen stevig. Achteraf gezien hadden de palen nog best wat verder uit elkaar mogen staan. Het hout vergaat wel en je kan er elk jaar bijstapelen, maar als je veel snoeihout hebt, en je takkenril te smal uitgevallen is kom je toch nog krap te zitten. Het is

niettemin een hele mooie ril geworden, en ook mensen met 'nette' tuinen zien er wat in. De winterkoning nam hem terstond in bezit, zonder zich wat aan te trekken van het chemisch spul. Toch zat dat laatste mij niet helemaal lekker. Niet alleen is houtverduurzaming op zich al milieubelastend, er blijkt ook nog een deel van het goedje uit te lopen naar de bodem, en afgedankt behandeld hout is te beschouwen als chemisch afval, dat je vooral niet zelf moet gaan verbranden. Naar verluidt zouden palen van kastanjehout lang meegaan, maar nogal prijzig zijn.

Voor de vervanging van de ril aan mijn composthoek koos ik voor een andere oplossing. Als je in de plaats van die verduurzaamde palen poldikke takken van schietwilg gebruikt, dan gaan die wortelen. Ze zullen tot een boom uitgroeien, die je kan knotten op elke gewenste hoogte. De takkenril zal zolang meegaan als de wilgen. De rijen moe-

ten ver genoeg uit elkaar (75 à 100 cm), want de bomen worden mettertijd dikker, en het stapelt ook gemakkelijker. Wilgenpoten moeten genomen en geplant worden wanneer de boom nog volledig in winterrust is. Februari is de beste tijd. Je kunt bijvoorbeeld aan geschikte takken komen bij knotacties. Takken van wilgen met watermerkziekte zijn ongeschikt. Door de takken op de juiste lengte te toppen zorg je er voor dat er het eerste jaar niet teveel blad aan komt. Zo kun je vermijden dat de stekken verdrogen of zodanig door de wind worden geschud dat de jonge wortels beschadigd worden.

Mijn levende ril staat er vanaf dit voorjaar, en alle wilgenstekken zijn uitgelopen van onder tot boven. Daardoor zie je nu nog nauwelijks dat het een takkenril is. Je zou ervoor kunnen kiezen om dat zo te laten, maar ik denk dat ik mettertijd alleen de takken bovenaan laat staan, zodat het echte knotboompjes worden, en het gestapelde hout zichtbaar wordt. Bij de dimensionering moet je er rekening mee houden dat de knotwilgen zelf ook een bijdrage leveren aan de hoeveelheid takken die je moet stapelen. Die bijdrage is echter veel kleiner dan de hoeveelheid die je tussen de wilgen kwijt kunt.

Dat wilgen zo gemakkelijk te stekken zijn, en hun takken bij contact gemakkelijk met elkaar vergroeien, maakt ze ook bruikbaar voor allerlei andere toepassingen. Creatieve mensen met een grote tuin willen wellicht experimenteren met gevlochten rasterwerk van levende wilgenpoten, of met een geheimzinnig, levend tuinpaviljoen. □

Johan Heirman

werkt als bioloog aan het Instituut voor Natuurbehoud in Brussel, (0032)-(0)2-5581845.